

REFERAT Land- og Byudviklingsudvalget d. 02-03-2026

Mødedato Mandag d. 02. marts 2026 kl. 16:00

Mødested Hammelev mødelokale, Indgang A, Rådhuset

Mødedeltagere Carsten Dyhre Hansen, Bent Kloster, Jørgen Smed, Christian Schulz, Cecilie Haaland (Fravær)

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Introduktion til udviklingsindsatsen i landdistrikterne.....	4
Fremtidige modeller for Borgerbudgettering Haderslev og Starup.....	5
Budgetprocessen 2027-2030.....	7
Regnskab 2025 og overførsler 2026.....	9
Regnskab for et anlægsprojekt over 2 mio. kr.....	12
Landsbyfornyelsespuljen 2026.....	15
Forberedelse af dialogmøder i april-juni.....	17
Gensidig orientering.....	19
Underskriftsside.....	20

Punkt 19: Godkendelse af dagsorden

25/30980

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- dagsordenen godkendes

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 20: Introduktion til udviklingsindsatsen i landdistrikterne

25/30980

Sagsresume

Orientering om kommunens indsats for udvikling i landdistrikterne. Formålet med orienteringen er at give Land- og Byudviklingsudvalget en introduktion til, hvordan Teknik og Klima arbejder med udvikling og samarbejde i landdistrikterne, samt et overordnet billede af udviklingen i landdistrikterne.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Introduktionen omfatter en præsentation af kommunens landdistriktskoordinator samt udvalgssekretæren på området. Derudover gives blandt andet et overblik over kommunens løbende dialog og samarbejde med lokalsamfundene, de kommunikationsindsatser der understøtter arbejdet, udvalgte fokusområder og projekter, samt et overordnet billede af udviklingen i landdistrikterne.

Indsatsen for landdistriktsudvikling har overordnet til formål at sikre attraktive rammer for bosætning og hverdagsliv i landdistrikterne samt styrke sammenhængskraften i hele kommunen.

Haderslev Kommune rummer 29 landdistrikter, hver med deres egne behov, potentialer og udviklingsperspektiver. Borgerforeningerne, kultur- og fritidscentre, forsamlingshusene og øvrigt foreningsliv udgør centrale samarbejdspartnere og fungerer som samlingspunkter for borgere og aktiviteter i lokalsamfundene.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 21: Fremtidige modeller for Borgerbudgettering Haderslev og Starup

26/3067

Sagsresume

Drøftelse af den fremtidige model for borgerbudgettering i Haderslev og Starup. Drøftelsen kan tage udgangspunkt i forskellige modeller - videreførelse, revideret, afvikling eller i sammenhæng med øvrige indsatser i Haderslev by. Siden 2022 har Haderslev Kommune gennemført borgerbudgettering i de to byer med det formål at styrke lokale fællesskaber og nærdemokrati.

Beslutningskompetencen ligger hos Land- og Byudviklingsudvalget.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- det drøftes, hvilken model der skal gælde for Borgerbudgettering Haderslev og Starup fra og med 2026

Sagsfremstilling

Borgerbudgettering blev indført i 2022 i Haderslev og Starup med det formål at styrke lokale fællesskaber og nærdemokrati. Den nuværende model bygger på en opdeling af de to byer i 12 lokalområder, to temaer, informationsmøder og et afsluttende præsentationsevent i Rådhusalen. Der har årligt været afsat 0,050 mio. kr. til hvert lokalområde og 0,150 mio. kr. til hvert tema.

Erfaringerne fra perioden 2022–2025 viser blandt andet:

- begrænset deltagelse på informationsmøderne, hvor formålet har været orientering men også videndeling og drøftelser om lokal organisering
- stigende dialog og koordinering mellem projektansøgere, særligt i forhold til fælles prioritering og fordeling af midler
- pænt fremmøde til præsentationsevents, primært fra borgere med tilknytning til projekterne, der har været til afstemning

I forbindelse med udvalgets drøftelse peger Teknik og Klima på følgende mulige fremtidige modeller:

Model 1: Videreførelse af den nuværende model

Borgerbudgetteringen videreføres uændret, herunder opdelingen i 12 lokalområder og fastlagte temaer.

Beskrivelse af den nuværende model samt kort over lokalområder er vedlagt som bilag.

Model 2: Revideret model

Den nuværende model justeres, f.eks. ved ændret opdeling i lokalområder eller en ny afstemningsform. Justeringen kan også bestå i, at borgerbudgetteringen fortsætter i Starup, som en lokal styret proces.

Model 3: Afvikling af borgerbudgettering

Borgerbudgettering ophører i Haderslev og Starup. Der afsættes ikke længere en særskilt pulje, og midlerne kan indgå i udvalgets øvrige prioriteringer.

Model 4: Borgerbudgettering i sammenhæng med øvrige indsatser i Haderslev by

Borgerbudgettering integreres i kommunes øvrige indsatser for udvikling af Haderslev by, i tilknytning til Vækst- og Udviklingsudvalgets arbejde. Borgerbudgettering i Starup kan eventuelt fortsætte uafhængigt heraf, jf. model 2.

Økonomiske forhold

I budget 2026-2029 er der afsat 0,7 mio. kr. årligt til Borgerbudgettering Haderslev-Starup.

Modellen for perioden 2022-2025 har været baseret på 0,9 mio. kr. årligt med 0,050 mio. kr. til hvert af de 12 lokalområder og 0,150 mio. kr. til hvert af de to temaer.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Borgerbudget-processen samt kort over lokalområder

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 22: Budgetprocessen 2027-2030

26/2691

Sagsresume

Økonomiudvalget har den 17. februar 2026 godkendt budgetstrategien for 2027-2030 og rammeudmelding for fagudvalgene.

Udvalgene skal i marts måned drøfte det kommende budgetarbejde i foråret. Udvalgene tilrettelægger en budgetproces, som understøtter udvalgenes individuelle behov. Processen skal resultere i, at udvalget afleverer deres bidrag til det tekniske og det supplerende budget inden sommerferien i lighed med de seneste år, og at udvalgsformanden gennemgår udvalgets budgetbidrag på budgetseminariet den 18. juni 2026.

Beslutningskompetencen ligger hos Land- og Byudviklingsudvalget.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- oplæg til budgetprocessen for udvalget godkendes.

Sagsfremstilling

For at sikre en grundig, inddragende og gennemsigtig budgetproces for perioden 2027-2030

har Økonomiudvalget udarbejdet en budgetstrategi. Strategien bygger på kommunalbestyrelsens vedtagne økonomiske politik og 2030-ambitionerne om vækst og velfærd. Den sætter retningen og fastlægger rammerne for budgetarbejdet. Målet er at skabe et fundament for god velfærd for borgerne og at sikre vækst i kommunen. Budgetstrategien er vedhæftet som bilag og Økonomichefen vil gennemgå den på mødet.

Budgetstrategien tager udgangspunkt i en forventning om, at Haderslev Kommune selv skal tilvejebringe et økonomisk råderum, der gør det muligt at investere i vækst og udvikling af velfærden i budgetforhandlingerne.

Land- og byudviklingsudvalget skal i løbet af foråret sikre, at det kommende års forventede forbrug kan afholdes inden for den udmeldte ramme.

Økonomiudvalget har den 17. februar 2026 godkendt rammeudmeldingen for budget 2027. Land- og byudviklingsudvalget har, i forlængelse af budgetstrategien, en opgave med at udarbejde et teknisk budget inden for den udmeldte ramme, som i 2027 er på 2,0 mio. kr.

Udvalget har mulighed for at belyse emner under forårets budgetproces, som ønskes medtaget i det supplerende budgetmateriale i henhold til budgetstrategien, herunder langsigtede anlægsbudgettering.

Emnerne vil efterfølgende indgå i efterårets budgetforhandlinger. For at sikre en bred inddragelse bør udvalget forholde sig til høring af relevante aktører.

Kend din kommune er en publikation fra KL, der samler de vigtigste kommunale styringsnøgletal og gør det muligt at sammenligne hver kommune med landets øvrige kommuner. Kend din Kommune er vedhæftet som bilag 3, den indeholder ikke nøgletal vedr. udvalgets driftsområde.

Procedure

- Land- og byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Budgetstrategi 2027-2030

Budgetplan - Indhold på udvalgmøderne

Kend din kommune 2026

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 23: Regnskab 2025 og overførsler 2026

26/2382

Sagsresume

Det samlede driftsregnskab i 2025 udgør et mindreforbrug på 1,012 mio. kr., hvoraf 1,012 mio. kr. er overført til 2026. Det fremgår af Haderslev Kommunes kasse- og regnskabspolitik at Land- og byudviklingsudvalget er undtaget for kommunens overførselsprincipper, og dermed overføres mindreforbruget fuldt ud.

Der fremlægges to anlægsregnskaber under 2 mio. kr. til godkendelse i denne sag.

Beslutningskompetencen ligger hos Land- og Byudviklingsudvalget.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- Forslag til udmøntning af overført mindreforbrug på drift fra 2025 til 2026 godkendes
- To anlægsregnskaber under 2,0 mio. kr. godkendes

Sagsfremstilling

Regnskabsresultatet 2025 for driften i Land- og Byudviklingsudvalget viser et samlet mindreforbrug på 1,012 mio. kr.

Af tabel 1 fremgår det samlede regnskabsresultat for drift fordelt på hovedområder:

Beløb i mio. kr.	Korrigeret budget 2025	Regnskab 2025	Afvigelse 2025
Forsamlingshuse, tilskud og pulje	0,356	0,289	0,067
Partnerskabsaftaler /kultur- og fritidscentre, tilskud	2,215	1,253	0,963
Arrangement for landdistrikterne	-0,037	0,003	-0,040
Øvrige	0,065	0,042	0,023
I alt drift	2,599	1,587	1,012

Der kan forekomme afrundingsdifferencer

Forklaring: I kolonnen ”afvigelser” betyder intet fortegn foran tallet, at der er tale om mindreforbrug. Minus foran tallene betyder, at der er tale om merforbrug.

Mindreforbruget i 2025 på drift på 1,012 mio. kr. udgør 38,9% af det samlede budget for driften. Beløbet er overført til 2026. Det forslås at overføre 0,040 fra forsamlingshuse, tilskud og puljer til dækning af merforbruget på arrangement for landdistrikterne.

På området vedrørende kultur- og fritidscentre/partnerskabsaftaler er der et mindreforbrug på 0,963 mio. kr. i 2025. Dette skyldes et overført mindreforbrug fra tidligere år på 0,716 mio. kr. samt udisponerede midler på 0,247 mio. kr.

Mindreforbruget skyldes bygningernes varierende vedligeholdelsesniveau, som giver naturlige forskydninger i forbruget.

Udvalgets regnskabsbemærkninger for 2025 er vedlagt i bilag 1. Bemærkningerne vil indgå i kommunens samlede regnskabshæfte for 2025.

På anlæg er det samlede resultat et mindreforbrug på 18,605 mio. kr. der overføres til 2026 under udvalget, jævnfør beslutning i Haderslev Kommunalbestyrelse den 24. februar 2026. Mindreforbruget skyldes periodeforskydninger.

Der er to anlægsregnskaber under 2,0 mio. kr., som afsluttes i 2025.

Af tabel 2 fremgår der to anlægsregnskaber under 2,0 mio. kr., som afsluttes i 2025:

Projekt	mio. kr.				Bemærkninger
	U/I	Anlægs- bevilling	Regnskab	Afvigelse	
Landdistriktpulje 2024	U	1,891	1,156	0,735	Landdistriktpuljen anvendes til at yde støtte til lokale projekter, der udvikler og styrker landdistrikterne. Mindreforbrug på 0,735 er allerede disponeret til projekter, men afventer udbetaling.
Forum Vojens & Vision Gram 2024- 2025	U	4,415	0,345	4,070	Mindreforbrug på 0,735 mio. kr. samt tilsvarende anlægsbevilling er overført til Landdistriktpulje 2025. Forum Vojens & Vision Gram er lokale foreninger hvis formål er at understøtte borgerinitiativer i de to centerbyer. Midlerne er anvendt til rekreative formål, sport, fritid, kultur og diverse projekter. Mindreforbrug på 4,070 mio. kr. samt tilsvarende

anlægsbevilling er
overført til Forum Vojens
& Vision Gram 2026.

I alt anlæg	N	6,306	1,501	4,805
-------------	---	-------	-------	-------

Der kan forekomme afrundingsdifferencer

I en særskilt sag behandles afslutning af et anlægsprojekt over 2 mio. kr.

Kommunens samlede regnskab for 2025 behandles i Økonomiudvalget den 17. marts 2026 og i kommunalbestyrelsen den 24. marts 2026.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Regnskabsbemærkninger til driftsresultatet 2025.pdf

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 24: Regnskab for et anlægsprojekt over 2 mio. kr.

26/2382

Sagsresume

Beslutning om at godkende regnskab for Område- og landsbyfornyelsespulje 2024, som overstiger 2,0 mio. kr.

Beslutningskompetencen ligger hos Haderslev Kommunalbestyrelse.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at Land- og byudviklingsudvalget og Økonomiudvalget over for kommunalbestyrelsen anbefaler, at

- regnskabet for Område- og landsbyfornyelsespulje 2024 over 2,0 mio. kr. godkendes.

Sagsfremstilling

Anlægsregnskaber over 2 mio. kr. skal godkendes af Haderslev Kommunalbestyrelse.

Land- og byudviklingsudvalget afslutter et anlægsregnskab i regnskabsår 2025

Afdeling og navn i mio.kr.	U/I	Anlægs- bevilling	Regn- skab	Afvi- gelse	Bemærkninger
Område- og landsbyfornyelsespulje 2024	U	6,711	3,352	3,359	Haderslev Kommune har stort fokus på landsbyfornyelse, herunder bl.a. områdefornyelser i landdistrikter.
	I	-4,735	-1,875	-2,860	

Midlerne fra Område- og landsbyfornyelsespulje 2024 er disponeret til nedrivninger, energiforbedringer til forsamlingshuse samt konsulentbistand der støttes efter byfornyelseslovens regler.

13 ud af 16 projekter er færdiggjort. De sidste projekter forventes færdiggjort i 2026.

Restbudget og anlægsbevilling på 3,359 i

udgifter og -2,860 i
indtægter overføres til 2026.

Total	N	1,976	1,477	0,499
-------	---	-------	-------	-------

Intet fortegn angiver et mindreforbrug og minus fortegn angiver et merforbrug.

Af bilaget fremgår en oversigt over projekterne, forbruget i 2025, samt status.

Procedure

- Land- og byudviklingsudvalget 2. marts 2026
- Økonomiudvalget 17. marts 2026
- Haderslev Kommunalbestyrelse 24. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Overblik over forbrug på Område- og landsbyfornyelsespulje 2024

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 25: Landsbyfornyelsespuljen 2026

26/3065

Sagsresume

Beslutning om at godkende ny ansøgningsrunde til Haderslev Kommunes

landsbyfornyelsespulje i 2026. Teknik og Klima foreslår, at der gennemføres én ansøgningsrunde til kommunens landsbyfornyelsespulje i efteråret 2026, og at projekter prioriteres ud fra de nuværende kriterier. Det foreslås desuden, at udvalget drøfter eventuelle justeringer af kriterierne, gældende fra 2027, i en senere sag.

Udmelding om den statslige økonomiske ramme for 2026 afventes. Staten finansierer normalt 60 % af udgifterne, mens kommunen bidrager med 40 %.

Beslutningskompetencen ligger hos Land- og Byudviklingsudvalget.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- der er én ansøgningsrunde til landsbyfornyelsespuljen i efteråret 2026 med udgangspunkt i de nuværende kriterier
- kriterier for tildeling fra 2027, herunder i forbindelse med eventuelle nye områdefornyelsesprogrammer, forelægges til udvalgets drøftelse i en senere sag

Sagsfremstilling

Haderslev Kommune får hvert år andel i den statslige landsbyfornyelsespulje, der tildeles udvalgte kommuner. For 2026 forventes den økonomiske ramme at blive meldt ud i marts eller april i forbindelse med årets finanslov. Kommunens egen finansiering sker fra det samlede kommunale budget til landsbyfornyelse.

For at opnå refusion fra staten, som dækker 60 % af udgifterne, kræver det en kommunal medfinansiering på 40 %.

Puljen giver mulighed for at søge støtte til blandt andet områdefornyelser, renovering og nedrivning af nedslidte boliger og erhvervsbygninger, fjernelse af skrot og affald på boligejendomme. Puljen kan anvendes i byer med under 4.000 indbyggere og i det åbne land. Vedlagte bilag beskriver den statslige rammes anvendelsesmuligheder.

Land- og Byudviklingsudvalget prioriterer traditionelt midler til:

- nedrivning og istandsættelse af bygninger, på baggrund af ansøgninger fra borgere og foreninger. Disse ansøgninger behandles typisk én gang årligt.
- områdefornyelse, herunder områdefornyelsesprogrammer, som har selvstændige kriterier og en selvstændig politisk udvælgelsesproces
- diverse projekter, herunder hovedgadeforskønnelse og tilskud til kommunale opkøb/nedrivning

Teknik og Klima anbefaler, at der, ligesom tidligere år, er én ansøgningsrunde i efteråret, og at prioriteringen af ansøgninger sker ud fra de hidtil gældende kriterier.

Kriterierne er besluttet af Land- og Byudviklingsudvalget i forrige periode og er:

- Forskønnelse af landsbyer i en helhedsbetragtning
- Hvis nedrivning, er der da en plan for grunden
- Hvilke lokale samarbejder er der om projektet
- Projekter i områder hvor der er udarbejdet en fokusplan prioriteres
- Ansøgningens økonomiske realisme

Kriterierne specifikt for igangsættelse af områdefornyelse, herunder områdefornyelsesprogrammer, fremgår af det vedlagte bilag.

Økonomiske forhold

Udmelder staten den samme ramme som foregående år, kan udvalget disponere projekter for 6,5 mio. kr. Beløbet vil bestå af 3,9 mio. kr. fra staten (60 %) samt 2,6 mio. kr. afsat i Haderslev Kommunes budget (40 %).

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Landsbyfornyelsespuljens anvendelsesmuligheder samt Haderslev Kommunes kriterier

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 26: Forberedelse af dialogmøder i april-juni

25/30980

Sagsresume

Beslutning om emner til kommende dialogmøder i april, maj og juni. Land- og Byudviklingsudvalget holder dialogmøder med henholdsvis Forum Vojens og Vision Gram, kultur- og fritidscentrene samt forsamlingshusene.

Beslutningskompetencen ligger hos Land- og Byudviklingsudvalget.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- emner til dialogmødes fastlægges

Sagsfremstilling

Land- og Byudviklingsudvalget holder i april, maj og juni de årlige dialogmøder med henholdsvis Forum Vojens og Vision Gram, kultur- og fritidscentrene samt forsamlingshusene. Formålet med dialogmøderne er at skabe en åben drøftelse om aktuelle forhold og udviklingsmuligheder i lokalområderne.

I forrige valgperiode havde Land- og Byudviklingsudvalget på dialogmøderne blandt andet fokus på emner som gennemførte aktiviteter, organisering, frivillighed, samarbejder og fremtidige visioner samt samarbejdsflader til kommunen.

I det følgende er eksempler på emner til de kommende dialogmøder, som kan gå på tværs af alle tre dialogpartnere:

- Status og udviklingstiltag - væsentlige aktiviteter og erfaringer i det forløbne år, herunder ønsker og visioner for det fremtidige arbejde
- Samarbejde og organisering – mellem foreninger i lokalområdet, på tværs af lokalområder og i dialogen med kommunen, herunder i forbindelse med udviklingsplaner for centerbyerne
- Frivillighed – behovet for frivillige kræfter, fastholdelse og væsentlige udfordringer og muligheder i de kommende år
- Fastholdelse og tilflytning – fra lokal tilknytning og fastholdelse af borgere til synlighed og tiltrækning af nye borgere.
- Kommunens rolle og understøttelse af lokalsamfundene - herunder forvaltningens rolle, dialogformer og de politiske rammer for udvikling

Forum Vojens og Vision Gram blev etableret i 2015 som fortsættelse af centerbyernes visionsarbejde. Kommunen støtter arbejdet med 1 mio. kr. årligt (0,6 mio. kr. til Forum Vojens og 0,4 mio. kr. til Vision Gram) frem til 2029. Midlerne anvendes til projekter inden for rekreative formål, sport, kultur, julebelysning, lokale mødesteder og mindre infrastrukturelle forbedringer. Derudover er de to centerbyforeninger centrale samarbejdspartnere i forbindelse med de igangværende byfornyelsesprojekter i Vojens og Gram.

De syv kultur- og fritidscentre i landdistrikterne har formelle partnerskabsaftaler med Haderslev Kommune, som understøtter både drift og aktiviteter og styrker det lokale fællesskab.

Forsamlingshusene er ligesom kultur- og fritidscentrene lokale samlingspunkter for aktiviteter og fællesskaber i landdistrikterne. Forsamlingshusene modtager et lokale- og aktivitetstilskud fra kommunen via Land- og Byudviklingsudvalgets forsamlingshuspulje. Som bilag er vedlagt kort over placeringen af kultur- og fritidscentrene og forsamlingshusene.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Drøftet.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Kort - kultur- og fritidscentre og forsamlingshuse

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 27: Gensidig orientering

25/30980

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Landdistriktspuljen

Haderslev Kommunes landdistriktspulje er åbnet for ansøgninger frem til ansøgningsfristen den 1. maj 2026. Anden ansøgningsrunde er til efteråret med ansøgningsfrist den 1. oktober.

Puljens kriterier, frister mv. kan læses på kommunens hjemmeside: [Landdistriktspuljen](#) | [Haderslev Kommune](#).

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. marts 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-03-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 28: Underskriftsside

Sagsresume

Land- og Byudviklingsudvalget skal godkende beslutningsprotokollen. For at godkende beslutningsprotokollen, skal hvert medlem underskrive ved at trykke på "Godkend".

Fraværende Cecilie Haaland